

БАХЧИСАРАЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ ЗАПОВІДНИК

— пам'яткоохоронна установа, створена для захисту археологічної та історико-культурної спадщини *Бахчисарая* та його околиць в АР Крим. Підпорядк. Мін-ву культури АР Крим. Створ. 1990 на базі Бахчисарай. істор.-археол. музею, що діяв від 1955 у Хан. палаці 16–18 ст. (резиденція крим. ханів Гіреїв) і був сформов. на основі Музею тюрко-татар. культури, засн. у жовтні 1917 видат. кримськотатар. діячем У. Боданівським. У складі заповідника понад 200 нерухомих пам'яток історії та культури міста й околиць, 2 філіали: Музей історії та культури крим. татар і Музей археології (14 печер. міст, серед яких Чуфут-Кале, Феодоро (Мангуп-Кале), Качи-Кальон, Ески-Кермен, Тепе-Кермен, Киз-Кермен, Чилтер, Шулдан); 5 відділів: Мемор. дім-музей І. Гаспринського, ХМ, відділи фондів, охорони пам'яток, екскурс. обслуговування. У фондах заповідника зберігається 101 123 предмети, зокрема 85 тис. археол. знахідок із палеоліт. стоянки Канли-Дере, курганів епохи бронзи, скіф. городищ, середньовіч. могильника Бакла; а також зброя періоду Крим. ханства; етногр. матеріали й нумізмат. колекція. Інтер'єри палацу належать до кін. 18 ст. Осн. об'єкти експозиції — споруди архіт. ансамблю Ханського палацу — Велика і Мала палацові мечеті, портал Альвізе Нові, зала Дивану, Фонтан сліз, гарем, хан. покої й цвинтар. Окрема зала присвяч. перебуванню О. Пушкіна в Бахчисарай у вересні 1820. Колекції ХМ формувалися у

1940–50-і рр. із майна хан. палацу, творів рос. та укр. дореволюц. класики й сучас. мистецтва (надійшли із центр. музеїв Москви, С.-Петербурга, Києва, Сімферополя, Севастополя, Алупки, а також приват. зібрань). Найбільшу цінність становлять картини рос. та іноз. майстрів 18–19 ст. — Ф. Рокотова, Д. Левицького, С. Щукіна, В. Тімма та ін. У музеї представлено колекції художників, творчість яких пов'язана з Бахчисараєм: К. Богаєвського, П. Шиллінговського, В. Яновського, А. Могилевського, Є. Нагаєвської, Я. Басова. Музей поповнився творами крим. та бахчисарай. авторів: П. Чистиліна, О. Федотова, Р. Нетовкіна, В. Хоришко, З. Трасиної, Ю. Семикіна, В. Соколова. Фонди музею налічують 1,5 тис. експонатів живопису, графіки, скульптури, декор.-ужитк. мистецтва. Осн. тема експозиції — «Твори мистецтва 18–20 ст. у зібранні ХМ Бахчисарай. держ. істор.-культур. заповідника», підтеми — «Портретний живопис і декорат.-ужитк. мистецтво 18–19 ст.», «Живописні мотиви Бахчисарая у творчості художників 19 — поч. 20 ст.», «Бахчисарай та його околиці в образотвор. мистецтві сучас. художників (1950– 90-і рр.)», «Порцеляна 18–19 ст.».

Рекомендована література

1. Вечерський В. Заповідники України // ПУ. 1997. № 2;
2. Бахчисарайский Государственный историко-культурный заповедник. Сф., 1998.

В. К. Гарагуля, О. С. Гайворонський

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Бахчисарайський державний історико-культурний заповідник / В. К. Гарагуля, О. С. Гайворонський // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2003. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-41324>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).